

Paleis het Loo

Apeldoorn (GLD)

WAAROM VERDIENT JOUW TUIN DE TITEL 'DE MEEST BIJZONDERE TUIN VAN NEDERLAND'?

De tuinen van Paleis Het Loo zijn qua tuinstijl, authenticiteit en het bijbehorende groene vakmanschap nationaal en internationaal uniek te noemen. Ze tonen een barokke stijl met symmetrische, geometrische patronen en beplanting uit de 17e eeuw. Oorspronkelijk aangelegd in de 17e eeuw, zijn ze een prachtig voorbeeld van de tuinarchitectuur uit die tijd. Paleis en tuinen vormden een geheel, waarbij de paleisruimtes 'binnensael' werden genoemd en de tuinen 'buitensael'. Het hofleven speelde zich ook af in de tuinen, waar generaties Oranjes wandelden, ontspanning zochten en grote ontvangsten organiseerden.

De tuinen zijn beplant met bloemen en planten die zorgvuldig zijn gekozen om de schoonheid en geur van de tuin te maximaliseren én om planten te tonen die in de 17e eeuw al in adellijke kringen werden gebruikt. Fontein en standbeelden in de tuinen vertellen het verhaal van de macht en wijsheid van koning-stadhouder Willem III en zijn Engelse vrouw Mary II Stuart. De Wereldbolfontein laat zien waar Willem III via de VOC, WIC en Moedernegotie handelde. Willem en Mary zijn in de tuin vertegenwoordigd als Hercules en Venus. De grote Koningsprongfontein was na de aanleg een tijd lang de hoogst spuitende fontein van Europa. Deze koninklijke tuinen waren niet alleen een visueel spektakel, maar ook een krachtig diplomatiek instrument. De tuinen weerspiegelen daarmee echter ook de directe relatie tussen de rijkdom en plantenverzameling van Willem en Mary en het kolonialisme, slavernij en het opgelegde monopolie van de VOC en WIC.

De tuinen van Paleis Het Loo zijn ook een botanische tuin, gericht op het behoud, onderzoek en tentoonstellen van plantensoorten. De bittere sinaasappels, 'appeltjes van Oranje', symboliseren het Huis Oranje-Nassau. De oudste bomen zijn meer dan 340 jaar oud en stammen uit de tijd van Willem en Mary.

AUTHENTICITEIT

Deze tuinen zijn zo authentiek mogelijk, zowel in lay-out als beplanting. Tussen 1975 en 1984 werd het landschapspark uit de Franse tijd teruggebracht naar de oorspronkelijke formele 17e-eeuwse tuin. Opgravingen toonden aan dat de oorspronkelijke tuin nog aanwezig was onder een grote laag zand, waarop bomen en struiken waren aangeplant. Alle 'hardware', zoals de bassins van fonteinen, waterlopen en funderingen van muren en bouwwerken, lag echter nog in de grond besloten. Hierdoor konden de tuinen exact in originele grootte en verhoudingen worden hersteld.

Van 2011 tot 2018 zijn de tuinen opnieuw gerenoveerd, waarbij nieuwe tuinhistorische inzichten zijn meegenomen. Er is in kaart gebracht welke onderdelen vervolgens nog niet conform de 17e eeuw waren, en deze staan op de wensenlijst voor toekomstige aanpassingen.

DUURZAAMHEID

Sinds 2015 werken de tuinlieden van Paleis Het Loo volledig biologisch en duurzaam. Chemische bestrijdingsmiddelen zijn vervangen door biologische alternatieven, en de meeste machines en voertuigen zijn elektrisch. Bij de voorterreinen zijn inheemse, biodiverse bloemmengsels gebruikt om de biodiversiteit te bevorderen en de instraling en verdamping bij de herbeplante laanbomen te verminderen. Bodemproblemen worden opgelost door samen te werken met de natuur, bijvoorbeeld door te werken met wormen die de bodem verbeteren. Er wordt samengewerkt met de HAS Den Bosch om verdere stappen te onderzoeken om de biodiversiteit te vergroten en een oplossing te vinden voor het overtollige water in het voorjaar, zodat dit in de zomer kan worden benut. Daarnaast heeft het hernieuwde paleis een BREEAM-label, dit is een internationaal erkende certificeringsmethode voor het beoordelen van de duurzaamheid van gebouwen en gebieden.

SOCIALE COMPONENT

Naast de inzet van ruim 40 speciale tuinvrijwilligers is de sociale component van de tuinen van Paleis Het Loo veelzijdig. Educatieve programma's en rondleidingen informeren de bezoekers over de geschiedenis (incl. kolonialisme), rol en functie van de tuinen. Regelmatig worden er culturele evenementen georganiseerd, zoals concerten of de populaire prinsen- en prinsessendagen, het grootste kinderevenement van Nederland. De tuinen trekken toeristen van over de hele wereld aan, wat bijdraagt aan de lokale economie en interculturele ontmoetingen. Paleis Het Loo werkt internationaal, nationaal en lokaal samen met groene opleidingen, scholen en gemeenschapsorganisaties om projecten te realiseren die tuinen en groen vakmanschap verder ontwikkelen en verbeteren. Lokale voorbeelden zijn de samenwerking met de Stadsakkers en de Groei & Bloei moestuin Havenpark. Publieksonderzoek toont aan dat een bezoek aan de tuinen van Paleis Het Loo altijd zeer gewaardeerd, mede door de beleving van de seizoenen.

WAT ZOU JIJ DOEN MET HET PRIJZENGELD VAN €10.000?

Paleis Het Loo heeft altijd gefunctioneerd als een zelfvoorzienende buitenplaats, compleet met eigen moestuinen. Tijdens de bouw van het paleis bevonden de moestuinen zich op de locatie van de huidige Boventuin. Met de uitbreiding van de formele tuin – al een paar jaar na de oorspronkelijke aanleg – werden de moestuinen verplaatst naar het noorden, achter de Colonnades. Toen de formele tuinen in de Franse tijd werden omgevormd naar de landschapsstijl, verhuisden de moestuinen naar de Tuinmanslaan. In 1952 versoberde koningin Wilhelmina het huishouden van Paleis Het Loo drastisch, en de moestuinen werden afgestoten. Het gebied werd verpacht aan een fruitkwekerij, die daar nog steeds actief is. Er zijn echter diverse alternatieve locaties op ons eigen terrein beschikbaar.

Wij dromen ervan om de moestuinen nieuw leven in te blazen, zodat onze chef-kok de heerlijkste gerechten kan bereiden met producten van eigen bodem. De nieuwe moestuin zal biologisch worden opgezet. Met dit prijzengeld kunnen we de eerste stappen zetten: bodemonderzoek, een wensenlijst van planten en zaden, het opzetten van een kennisplatform met de benodigde expertise en een eerste kleinschalige opzet.

Deze steun helpt ons deze droom te verwezenlijken!